

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2016-06-08
meddelad i
Nacka Strand

Mål nr M 3557-15 och
M 3558-15

SÖKANDE

Ragn-Sells Avfallsbehandling AB, 556076-8516
Box 585
197 25 Bro

Ombud: [REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

SAKEN

Ansökan om ändring av tillstånd, område 1 och område 3 Högbytorps
avfallsanläggning i Upplands-Bro kommun

AnläggningsID i miljöboken: 297 16
Koordinater (SWEREF 99) N: 6603014 E:648474

DOMSLUT

Verksamheten på område 1 (mål 3557-15)

Ändringstillstånd

Ragn-Sells Avfallsbehandling AB:s tillstånd enligt miljödomstolens, Nacka
tingsrätt, dom den 30 maj 2008 i mål M 1719-07, ändras på så sätt

- att mängden icke farligt avfall som får tas emot och behandlas maximalt per år begränsas från 500 000 ton icke farligt avfall till 200 000 ton successivt i den takt som sluttäckning sker inom område 1,
- att den maximala mängden icke farligt avfall som får mellanlagras begränsas från 200 000 ton till 150 000 ton i den takt som motsvarande

Dok.Id 456826

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1104 131 26 Nacka Strand	Augustendalsvägen 20	08-561 656 40 E-post: mmd.nacka.avdelning4@dom.se www.nackatingsratt.domstol.se	08-561 657 99	måndag – fredag 08:00-16:30

ändringstillstånd för område 3, se nedan, tas i anspråk i motsvarande mån, och

- att den totala mängden icke farligt avfall som tas emot, behandlas och mellanlagras inom område 1 och 3 aldrig får överstiga den tidigare totala tillståndsgivna mängden för område 1 och 3.

Villkor

1. Om inte annat framgår av denna dom ska verksamheten inom område 1 inklusive åtgärder för att begränsa störningarna för omgivningen bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad Ragn-Sells Avfallsbehandling AB har uppgett eller i övrigt åtagit sig i målet.
2. Ragn-Sells Avfallsbehandling AB ska komplettera ingiven statusrapport med de uppgifter som krävs enligt 1 kap. 23 § pp 1-4 industriutsläpps-förordningen (2013:250) för område 1. Samråd ska ske med tillsynsmyndigheten om statusrapportens närmare innehåll. Uppgifterna ska redovisas till tillsynsmyndigheten senast 12 månader efter det att denna dom vunnit laga kraft.

Miljökonsekvensbeskrivning

Mark- och miljödomstolen godkänner miljökonsekvensbeskrivningen.

Verksamheten på område 3 (mål M 3558-15)

Ändringstillstånd

Ragn-Sells tillstånd enligt miljöbalken till miljöfarlig verksamhet (se miljödomstolens, Stockholms tingsrätt, dom den 14 mars 2002 i mål M 548-99 och miljödomstolens, Nacka tingsrätt, dom den 29 juli 2007 i mål M 463-09 samt mark-

och miljödomstolens dom den 31 juli 2013 i mål M 4622-12) ändras på så sätt att det i befintligt tillstånd läggs till

- dels få ta emot 300 000 ton icke farligt avfall och behandla på sätt som anges i den tekniska beskrivningen (se tabell på s. 9 f nedan), varav får mellanlagras vid ett och samma tillfälle maximalt 50 000 ton icke farligt avfall. Ändringstillståndet får tas i anspråk i den takt som motsvarande minskning sker inom ramen för ändringstillståndet för område 1, se ovan. Den totala mängden icke farligt avfall som tas emot, behandlas och mellanlagras inom område 1 och 3 får aldrig överstiga den tidigare totala tillståndsgivna mängden för område 1 och 3.

Villkor

1. Om inte annat framgår av denna dom ska verksamheten inom område 3 inklusive åtgärder för att begränsa störningarna för omgivningen bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad Ragn-Sells Avfallsbehandling AB har uppgett eller i övrigt åtagit sig i målet.
2. Ytor som används för mellanlagring, lagring eller behandling av icke farligt avfall ska vara utformade så att uppsamling av förorenat vatten sker. Ytor där inert avfall hanteras behöver inte vara utformade så att uppsamling av vatten sker. Uppsamlat vatten som inte återanvänds i behandlingsprocesser ska omhändertas inom område 1. Bolaget ska säkerställa att det vid såväl normalt som kraftigt regn (s.k. 100-årsregn) finns tillräcklig kapacitet att omhänderta det uppsamlade vattnet (se även delegation nedan).
3. Flytande och slamformigt avfall, dock inte avvattnat avloppsslam från kommunala reningsverk, som tas emot ska lagras och behandlas i täta behållare/kassuner eller liknande anordningar (se även delegation nedan).

4. Ragn-Sells Avfallsbehandling AB ska komplettera ingiven statusrapport med de uppgifter som krävs enligt 1 kap. 23 § pp 1-4 industriutsläpps-förordningen (2013:250) för område 3 på bolagets anläggning vid Högbytorp. Samråd ska ske med tillsynsmyndigheten om statusrapportens närmare innehåll. Uppgifterna ska redovisas till tillsynsmyndigheten senast 12 månader efter det att denna dom vunnit laga kraft.

Verkställighetsförordnande

Ändringstillståndet får tas i anspråk även om denna dom inte har vunnit laga kraft. Ragn-Sells Avfallsbehandling AB ska meddela tillsynsmyndigheten när ändringstillståndet tas i anspråk

Igångsättningstid

Den verksamhet som följer av det nu meddelade ändringstillståndet ska ha satts igång inom två år från det att denna dom vunnit laga kraft.

Delegation

Mark- och miljödomstolen överlåter enligt 22 kap. 25 § tredje stycket miljöbalken åt tillsynsmyndigheten att vid behov föreskriva de ytterligare villkor avseende ytor där avfall lagras och undantag från kravet på lagring och behandling i täta behållare/kassuner (se villkor 2 och 3 ovan).

Miljökonsekvensbeskrivning

Mark- och miljödomstolen godkänner miljökonsekvensbeskrivningen.

BAKGRUND

Ragn-Sells Avfallsbehandling AB (Ragn-Sells) bedriver sedan 1964 deponiverksamhet vid bolagets anläggning i Högbytorp ca tre mil norr om Stockholm. Anläggningen har en total yta om ca 140 ha. På anläggningen finns fem separata verksamheter som bedrivs inom fem olika områden. Dessa verksamheter har var och en för sig egna tillstånd enligt miljöbalken.

Inom område 1 sker återvinning och behandling av avfall och där pågår numera sluttäckning av deponin. Område 3 är en EU-deponi för icke farligt avfall, sortering och mellanlagring av avfall samt behandling av organiskt avfall.

Ragn-Sells vill genom de nu aktuella ansökningarna om ändringstillstånd flytta en viss del av den tillståndsgivna verksamheten i område 1 till område 3. Skälet till det är i första hand att en stor del av verksamheten i område 1 bedrivs på före detta deponiytor där sluttäckning ska ske. Enligt Ragn-Sells innebär de nu sökta ändringarna ingen ökning av de mängder som får hanteras enligt gällande tillstånd. Inte heller innebär det att behandlingarna ändras. Överflyttningen av verksamheten från område 1 till område 3 är tänkt att ske successivt i takt med att sluttäckningen inom område 1 fortskrider. Den kommer att vara avslutad senast under 2021.

YRKANDEN M.M.

Ragn-Sells har i mål *M 3557-15* (som avser område 1) begärt att mark- och miljödomstolen ska ändra Nacka tingsrätts (miljödomstolen), dom den 30 maj 2008 i mål *M 1719-07* på det sättet att

- mängden icke farligt avfall som får tas emot och behandlas maximalt per år begränsas från 500 000 ton till 200 000 ton,
- samt att den maximala mängden som får mellanlagras minskas från 200 000 ton till 150 000 ton när tillstånd för motsvarande verksamhet inom område 3 har tagits i anspråk i motsvarande mån.

Ragn-Sells har vidare i mål *M 3558-15* (som avser område 3) begärt att det i befintligt tillstånd läggs till

- dels få ta emot 300 000 ton icke farligt avfall och behandla på sätt som anges i den tekniska beskrivningen, bilaga A, varav får mellanlagras vid ett och samma tillfälle maximalt 50 000 ton obehandlat icke farligt avfall.

Ragn-Sells har även begärt att ändringstillståndet i mål *M 3558-15* ska få tas i anspråk, även om domen inte har vunnit laga kraft, samt, som det får förstås, att verksamheten ska ha satts igång inom två år från det att domen har vunnit laga kraft.

Länsstyrelsen i Stockholms län (länsstyrelsen) har förklarat att, under förutsättning att vattenvolymer kan samlas upp och renas – även vid kraftig nederbörd – myndigheten inte har något att invända mot Ragn-Sells begäran om ändringstillstånd för att kunna flytta delar av verksamheten från område 1 till område 3. Länsstyrelsen har vidare föreslagit att ändringstillståndet i mål *M 3558-15* förenas med vissa villkor, se närmare nedan.

Käppalaförbundet har i och för sig inte haft några invändningar mot Ragn-Sells begäran om ändringstillstånd för att kunna flytta delar av verksamheten från område 1 till område 3. Däremot har Käppalaförbundet begärt att mark- och miljödomstolen ska besluta om prøvotidsvillkor beträffande vattenhanteringen för bolagets anläggning vid Högbytorp.

RAGN-SELLS ANSÖKAN

M 3557-15 (avser område 1)

Tidigare domar

Ragn-Sells har tillstånd att inom område 1 på Högbytorp behandla och mellanlagra avfall. Tillståndet innefattar även behandlingsanläggning för behandling av förorenat vatten från övriga områden på Högbytorp (se Nacka tingsrätts,

miljödomstolen, dom den 30 maj 2008 i mål M 1544-07). Villkoren för bevattningsytor har ändrats efter den ursprungliga tillståndsdomen (se mark- och miljödomstolens dom den 9 december 2013 i mål M 4834-12).

Skäl för ansökan

Inom område 1 finns tillstånd att ta emot och behandla 500 000 ton icke farligt avfall och att mellanlagra 200 000 ton icke farligt avfall.

En stor del av verksamheten inom område 1 bedrivs på före detta deponiyta och avslutningsarbetena innebär nu att ytor tillfälligt och permanent kommer att tas i anspråk för sluttäckning. Bolaget har därför samtidigt ansökt om att få flytta en del av den redan tillståndsgivna verksamheten inom område 1 till område 3. Det gäller rätten att behandla 300 000 ton icke farligt avfall och att mellanlagra 50 000 ton icke farligt avfall. Syftet med de nu aktuella ansökningarna är således endast att flytta en del av den redan tillståndsgivna verksamheten från område 1 till område 3.

Teknisk beskrivning

Den i denna del aktuella ansökan avser endast en begränsning av den redan tillståndsgivna verksamheten. Flytten av verksamheten från område 1 till område 3 kommer att underlätta arbetet med sluttäckning av deponin inom område 1. Den tekniska beskrivningen för ansökan beträffande område 3 redovisas nedan.

Miljökonsekvenser

De totala avfallsmängderna in till Högbytorp kommer inte att öka och inga nya avfallsslag eller nya behandlingsmetoder i förhållande till de befintliga tillstånden tillkommer. Den nya lokaliseringen av behandlingsytan är fördelaktig från störningssynpunkt, eftersom avståndet till bostäder blir längre än vad som gäller idag för område 1.

Utifrån dessa omständigheter kommer verksamheten inte att ändras nämnvärt i förhållande till nuvarande situation och risken för störningar blir sammantaget mer begränsad. Det gäller såväl för utsläpp till luft, vatten och mark som för buller samt påverkan på landskapsbild, resurshushållning, transporter och kemikalieanvändning.

Miljökonsekvenserna i övrigt avseende område 3 utvecklas närmare nedan.

Samråd m.m.

Ansökan har föregåtts av samråd enligt 6 kap. miljöbalken. Länsstyrelsen har ansett att den sökta ändringen är av administrativ art och har beslutat att den inte kan antas medföra en betydande miljöpåverkan.

M 3558-15 (avser område 3)

Tidigare domar

Dåvarande miljödomstolen vid Stockholms tingsrätt meddelade år 2002 Ragn-Sells tillstånd att anlägga en ny anläggning för deponering och behandling av avfall inom område 3 (se dom den 14 mars 2002 i mål M 548-99). Miljödomstolen, Nacka tingsrätt, ändrade ett förordnande i den tidigare domen år 2009 (se dom den 29 juli 2009 i mål M 463-09). I en dom från år 2010 avslutade miljödomstolen, Nacka tingsrätt prövotidsförordnanden enligt den först nämnda domen och föreskrev vissa ytterligare villkor (se dom den 25 maj 2010 i mål M 1429-07). Genom en dom från mark- och miljödomstolen år 2013 erhöll Ragn-Sells tillstånd att omfördela mängderna inom befintligt tillstånd för område 3 (se dom den 31 juli 2013 i mål M 4622-12).

Skäl för ansökan om ändringstillstånd

Skälen för ansökan om ändringstillstånd är i huvudsak de samma som för ansökan i mål M 3557-15. Därutöver kan tilläggas att område 3 är en aktiv deponi, vilket innebär att behandling av avfall för deponering kan ske i direkt anslutning till deponin.

Teknisk beskrivning och statusrapport*Tillståndsgiven verksamhet som flyttas från område 1 till område 3*

Den planerade ändringen innebär att en del av den tillståndsgivna mängden icke farligt avfall som får tas emot, behandlas och mellanlagras inom område 1 flyttas till område 3. De aktuella teknikerna (se tabell nedan) ryms inom befintligt tillstånd för område 1 och har tidigare beskrivits i ansöknings- och anmälningshandlingar beträffande den verksamhet som idag bedrivs eller kan bedrivas inom ramen för gällande tillstånd för område 1.

Hantering/teknik	Typ av avfall
Sortering av slagg/bottenaska	Slagg (bottenaska) från avfallsförbränning
Krossning av bygg- och rivningsavfall till ballastmaterial	Betong, sten, asfalt, och andra avfall vilka är lämpliga som ballastmaterial
Jordtillverkning och kompostering av avloppsslam	Avloppsslam, sand, stensmjöl, kompost, kalk, bark, sågspån, gödsel, bio aska etc.
Fysikalisk stabilisering av flytande och slamformigt avfall	Slamformiga och flytande avfall
Behandling av förorenade jordar m.m. (t.ex. genom jordtvätt, biologiska metoder [kompostering], geoelektriska metoder, fytosanering och stabilisering)	Förorenade massor, t.ex. jord, slaggrus, bäddsand och gjutsand
Mellanlagring (lagring som inte föregår	Mellanlagring av icke farligt avfall

eller föregås av bearbetning eller behandling av avfallet på anläggningen)	
--	--

All lagring av avfall, utom lagring av inert avfall, kommer att ske på hårdgjorda ytor från vilka vatten samlas upp och behandlas. Någon uppsamling av vatten från platser där inert avfall lagras planeras däremot inte.

Hårdgjorda ytor

Hårdgörning av ytor för lagring och behandling av icke farligt avfall inom område 3 kommer att ske successivt och samordnat med ett system för uppsamling och behandling av vatten från ytorna säkerställs. Utbyggnadstakten kommer att styras av behovet och marknaden för olika typer av behandling. Krossning och sortering av bottenaskor planeras att ske på en yta som förses med tak. Vatten som rinner av från takytor och som inte har varit i kontakt med avfall kommer inte att samlas upp. Det opåverkade vattnet belastar därmed inte heller systemet för behandling av vatten från hårdgjorda ytor. Detsamma gäller för vatten som rinner av från ytor där endast inert avfall hanteras.

Den befintliga ytan för framställning av röt-kammarsubstrat och kompostering upptar idag en yta om ca 9 900 kvm. Den befintliga ytan för lagring och kompostering av avloppsslam uppgår till ca 11 000 kvm. När delar av verksamheten flyttas från område 1 kommer fler ytor att iordningsställas. Lagrings- och behandlingsytor kommer i det sammanhanget att anläggas i de nordöstra delarna av område 3. Ytor som anläggs för hantering av icke farligt avfall kommer att hårdgöras och utföras så att avrinnande vatten kan samlas upp och behandlas.

Deponiområdet inom område 3 upptar en yta av totalt 325 000 kvm. Ragn-Sells vill även kunna utnyttja upp till 15 000 kvm av deponiområdet till ytor för lagring och behandling på motsvarande sätt som ytor på deponin inom område 1 utnyttjas för hantering.

Liksom den hantering som sker på deponin inom område 1 kommer lagring och annan hantering på deponiområdet inom område 3 att ske på hårdgjorda ytor med uppsamling av vatten. På deponin inom område 3 kommer dock ytorna att ligga långt under slutlig deponihöjd. På sikt kommer därför dessa ytor att på nytt utnyttjas för deponering. Placeringen av de hårdgjorda ytorna inom deponiområdet är ännu inte bestämd.

Den befintliga tillståndsgivna verksamheten inom område 3 berörs inte av ändringsansökan.

Befintlig hantering av vatten inom område 3

Huvuddelen av allt vatten från hårdgjorda ytor inom olika tillståndsgivna områden inom Högbytorp leds till processvattendammen inom område 1. Därifrån leds vattnet till en anläggning för kemisk fällning som också är belägen inom område 1. Det gällande tillståndet för område 1 innefattar rätt att motta, rena och behandla vatten från de olika områdena inom Högbytorp. Det tillståndet innefattar också en möjlighet att ta emot flytande avfall från externa anläggningar vid anläggningen för kemisk fällning. Efter genomförd behandling och rening avleds vattnet till Käppalaförbundets reningsverk.

Behandlingsytan för biologiskt avfall inom område 3 är ca 9 900 kvm och genererar vid normal årsnederbörd om 550 mm ca 4 400 kubikmeter. Vattnet som avrinner från behandlingsytan omsätts huvudsakligen i processen att framställa röt-kammar-substrat. Eventuellt överskottsvatten leds till behandling i anläggningen för kemisk fällning på område 1 och avleds därefter till Käppalaförbundets reningsverk.

Ytan för lagring och kompostering av avloppsslam är ca 11 000 kvm. Den nominella avrinningen från ytan under ett år med normal årsnederbörd är ca 4 800 kubikmeter. Vattnet som avrinner från ytan återanvänds för bevattning av materialet på ytan, alternativt leds efter behandling till Käppalaförbundets reningsverk.

Inom område 3 sker idag deponering på en deponi för icke farligt avfall i en jordcell och en cell för deponirester. Lakvattnet från deponin på område 3 samlas in och lagras i två lakvattendammar som är kopplade till deponirestcellen respektive jordcellen. Lakvatten som samlas upp i jordcellsdammen leds vidare till den damm som samlar upp lakvatten från deponirestcellen. Därefter pumpas lakvatten från område 3 till utjämningsdammen och behandlingsdammen för att omhändertas i lakvattenhanteringen kopplad till område 1. Lakvatten från område 3 kan även avsättas i processerna på område 2 eller avdunstras genom bevattning på befintlig jordcell inom område 3.

Dagvatten, dvs. vatten från vägar, uppställningsytor för fordon och containrar samt vatten från sluttäckta delar av IFA-deponin på område 1, kontrolleras och avleds huvudsakligen via en damm med funktionen av en oljeavskiljare till Sätrabäcken.

Vatten som avrinner från sluttäckta deponidelar samlas upp via dräneringar ovan tätskiktet och avleds efter kontroll till omgivande mark.

Förändringar i vattenhanteringen inom område 3

I och med att viss hantering och behandling flyttas från område 1 till område 3 kommer nya lagrings- och behandlingsytor behöva anläggas och anslutas till det befintliga systemet för uppsamling och behandling av vatten. Vissa moment, t.ex. krossning och sortering av bottenaska, planeras att ske på en yta som förses med tak. Vatten som rinner av från tak påverkas inte av hanteringen av avfall och kan därmed ledas av utan att samlas upp eller behandlas.

Den lagring och behandling som berörs av de aktuella ansökningarna om ändringstillstånd sker idag på hårdgjorda ytor inom område 1, bl.a. uppe på deponin för icke farligt avfall. Vatten från dessa ytor hanteras inte inom lakvattensystemet, och en flytt av behandlingen från område 1 medför därför ingen förändring avseende det lakvatten som samlas in från område 1.

Den hantering som flyttas till område 3 kommer också att ske på ytor som inte belastar lakvattensystemet. De hårdgjorda ytor som anläggs på deponiområdet medför snarare en minskning av lakvatten, eftersom nederbördsvatten istället kommer att samlas upp och behandlas innan det leds av. För en hårdgjord yta på 15 000 kvm kan vid en normal årsnederbörd årligen samlas upp ca 6 600 kubikmeter vatten, vilket leder till potentiellt motsvarande minskning av lakvattenbildningen.

Flytten av verksamheterna från område 1 till område 3 kan medföra att ytterligare ytor inom det sist nämnda området kommer att utnyttjas för uppställning av fordon och containrar. Dagvatten från sådana ytor kommer att ledas av på liknande sätt som övrigt dagvatten. Flytten berör inte vatten som rinner av från sluttäckt deponi.

Teknisk försörjning

Krossar och sorteringsverk i anläggningen för sortering av slagg/bottenaska kommer sannolikt att drivas med el. Övriga arbetsmaskiner är dieseldrivna. Bolaget strävar dock efter att på sikt fasa ut fossilt bränsle till förmån för förnyelsebara bränslen och el.

Kommunalt dricksvatten distribueras till anläggningen. Utsläpp av vatten till Käppalaförbundets reningsverk sker på sätt som beskrivits ovan.

Kemiska produkter

Användningen av kemiska produkter är normalt liten för de verksamheter som omfattas av ansökningarna om ändringstillstånd. I första hand används dieselbränslen, smörjoljor, och liknande för underhåll av fordon och maskiner. I samband med vissa behandlingsmetoder kan också vissa kemiska produkter användas i mindre mängder.

Eget avfall

Den aktuella verksamheten genererar endast små mängder eget avfall. Det kan t.ex. röra sig om avfall från underhåll och service. Verksamhetens eget avfall hanteras inom de system för omhändertagande av olika slags avfall som finns inom anläggningen.

Statusrapport

Statusrapporten avser ytor som ska användas för den planerade IED-verksamheten som omfattas av den nu aktuella tillståndsprövningen, dvs. del av område 3.

Innan deponin anlades utgjorde det aktuella området huvudsakligen av jord- och skogsbruksmark. Det har inte bedrivits någon industriell verksamhet på området. Det bedöms inte föreligga någon risk för föroreningsskador från tidigare verksamheter och det är därför inte motiverat med miljötekniska markundersökningar som underlag för statusrapporten.

Avfallet som hanteras på anläggningen kommer sannolikt att innehålla en viss mängd farliga ämnen. Med hänsyn till Ragn-Sells skydds- och försiktighetsåtgärder bedöms det inte leda till någon förorening av underliggande mark- eller grundvatten, eftersom de aktuella ytorna är eller kommer att bli hårdgjorda. Vatten från dessa ytor samlas upp och renas på en intern reningsanläggning innan det avleds från Högbytorp.

Det bör även noteras att en del av de hårdgjorda hanteringsytorna kommer att placeras inom själva deponiområdet. Syftet med statusrapporten är att fastställa en nivå för framtida efterbehandling i händelse av föroreningsskada på grund av den verksamhet som bedrivits på platsen. Om det inte blir aktuellt att i framtiden utvinna värdefulla material ur deponicellerna, s.k. landfill mining, kommer emellertid dessa att lämnas orörda efter det att deponeringsfasen avslutats. Även om deponin innehåller farliga ämnen kommer det inte att ske någon återställning,

eftersom syftet är att avfallet ska förvaras på den aktuella platsen. Deponicellerna utformas med en bottentätning för att förhindra påverkan på grundvatten och när de avslutas sker en sluttäckning för att skydda mot nederbörd. För att säkerställa att skyddsåtgärderna fungerar sker det därefter en fortsatt kontroll av anläggningens miljöpåverkan.

Miljökonsekvenser

Den totala mängden avfall som kan hanteras inom anläggningen samt avfallstyper och de tekniker som används vid behandling av avfallet kommer att vara oförändrade.

Anläggningen har ett gynnsamt läge och den planerade omflyttningen av verksamheterna inom anläggningen bedöms inte medföra någon förändrad påverkan av omgivande värden beträffande natur- och kulturmiljö samt beträffande möjligheterna till friluftsliv och rekreation. Den miljöpåverkan som flytten av verksamheten innebär förväntas i allt väsentligt motsvara den miljöpåverkan som verksamheten idag ger upphov till inom område 1. Avståndet till närliggande bostäder ökar dock och därmed minskar risken för störningar till omgivningen i form av buller och lukt ytterligare.

Hanteringen av vatten sker genom övergripande system för Högbytorp. Regleringen av hantering av och utsläpp till vatten sker också samlat genom de villkor som är kopplade till tillståndet för område 1.

Mängden vatten från hårdgjorda ytor inom område 3 kommer att öka i takt med att sådana ytor iordningsställs och tas i anspråk för lagring och behandling där. Systemen för lagring, ledning och behandling av vatten från hårdgjorda ytor kommer löpande att ses över och kompletteras i den utsträckning som det behövs.

Samråd m.m.

Ansökan har föregåtts av samråd enligt 6 kap. miljöbalken. Länsstyrelsen har ansett att den sökta ändringen är av administrativ art och har beslutat att den inte kan antas medföra en betydande miljöpåverkan.

Förslag till villkor

Ragn-Sells föreslår att tidigare föreskrivna villkor för område 3 ska fortsätta att gälla. Därutöver föreslår bolaget att följande tilläggsvillkor ska föreskrivas.

- Ytor som används för mellanlagring, lagring, eller behandling av icke farligt avfall ska vara utformade så att uppsamling av förorenat vatten sker. Ytor där inert avfall hanteras behöver inte vara utformade så att uppsamling av vatten sker. Uppsamlat vatten som inte återanvänds i behandlingsprocesser ska omhändertas inom område 1.

INKOMNA YTTRANDEN*Länsstyrelsen*

Länsstyrelsen har anfört i huvudsak följande.

Krav på ytor

Ytor där icke farligt avfall hanteras bör vara täta och motståndskraftiga för det avfall som hanteras. ”Hårdgjorda ytor” innebär inte alltid att ytorna är täta.

Länsstyrelsen anser att bolaget ska kunna visa att ytorna uppfyller ett täthetskrav så att eventuellt läckage genom ytorna inte förorenar mark-, grund- eller ytvatten, alternativt att bolaget visar att avfallet inte lakar föroreningar som kan påverka omgivningen. Finns det risk för att ytorna körs sönder bör det även finnas en geologisk barriär som skyddar mot föroreningsläckaget.

Länsstyrelsen anser att det är en rimlig försiktighetsåtgärd att även inert avfall mellanlagras och behandlas på ytor som är täta och att vatten kan samlas upp vid behov. Miljöskyddsåtgärderna ska utgå från avfallets farlighet (inert, icke farligt eller farligt avfall).

Ragn-Sells har idag inga krav på dokumentation för mottagning av inert avfall, eftersom man inte har någon inert deponi. Det avfall som kommer in klassas som icke farligt eller farligt avfall enligt avfallsförordningen. Bolaget söker för att lagra inert avfall utan skyddsåtgärder som geologisk barriär eller utan att man har kunskap om att avfallet är inert utifrån lakteter och grundläggande karaktärisering. Länsstyrelsen anser inte att det räcker med en okulär kontroll.

Om utsorterat inert avfall som genomgått lakteter och där nivån understiger ringa risk enligt Naturvårdsverkets handbok (2010:1), Återvinning av avfall i anläggningsarbeten, anser länsstyrelsen att det inte behövs någon geologisk barriär. Om det finns andra föroreningar än de som ingår i nämnda handbok som riskerar påverka miljön och människors hälsa, anser länsstyrelsen att dessa bör utredas.

Ragn-Sells har inte ansökt om ett tillstånd som är reglerat i tiden. Bolagets argument om att avfallet lagras under kort tid anser länsstyrelsen ohållbart från föroreningssynpunkt. Kraven som ställs på påverkad mark från område 1 där avfallet hanteras i huvudsak på en deponi med lakvattenuppsamling kan inte jämföras med opåverkade ytor inom område 3.

Det är rimligt att de försiktighetsmått som gäller för inerta deponier också ska gälla för ytor där inert avfall kan komma att hanteras under lång tid och där vatten inte samlas upp.

Med hänsyn till det anförda föreslår länsstyrelsen följande villkor.

- Ytor där icke farligt och inert avfall hanteras ska vara täta för det avfall som lagras. Undantag ges för inert avfall om det finns en naturlig eller konstgjord geologisk barriär i enlighet med 19 eller 20 §§ förordningen

(2001:512) om deponering av avfall. Inert avfall får högst lika föroreningar som anges i gränsvärden som finns i 22, 23 och 24 §§ Naturvårdsverkets föreskrifter (2004:10) om deponering, kriterier och förfaranden för mottagning av avfall vid anläggningar för deponering av avfall. Dokumentation på täthet ska finnas.

Flytande och slamformigt avfall

Flytande och slamformigt avfall bör inte hanteras på ytor som inte är täta. Sådant avfall bör gå direkt till avvattningsanläggning och/eller flocken på område 1, eller förvaras i täta kassuner/behållare där avfallet kan stabiliseras eller behandlas. Mot den bakgrunden föreslår länsstyrelsen följande villkor.

- Flytande och slamformigt avfall som tas emot ska lagras och behandlas i täta behållare/kassuner eller liknande anordning, undantag får ges av tillsynsmyndigheten.

Avvattnat avfall från kommunala reningsverk omfattas inte av begreppet slamformigt avfall enligt det föreslagna villkoret.

Separat behandling

Bolaget har inte redovisat föroreningsinnehållet i vattnet från olika ytor och bästa möjliga teknik för rening. Länsstyrelsen kan i detta fall inte bedöma om reningsåtgärderna på område 1 är tillräckliga eller om förbehandling av vatten bör genomföras på område 3. Länsstyrelsen anser att om ytor utformas på visst sätt, det bör finnas möjlighet att separera vissa strömmar som endast behöver enklare rening såsom filtrering innan vattnet kan släppas ut till recipient. Med hänsyn härtill föreslår länsstyrelsen följande villkor.

- Allt förorenat vatten från lagring av olika avfallsslag ska samlas upp separat och behandlas utifrån dess egenskaper.

Bräddning

Länsstyrelsen anser att det inte tydligt framgår av Ragn-Sells villkorsförslag att bräddning inte får ske. Länsstyrelsen föreslår därför följande villkor.

- Ingen bräddning av förorenat vatten får ske från område 3 till mark-, yt- eller grundvatten.

Försiktighetsmått vid nederbörd

Ragn-Sells ansökan brister avseende uppgifter om den ökade mängden vatten som kommer från ytorna vid normal och vid kraftig nederbörd (s.k. 100-årsregn). I framtiden kommer extrema regn ske oftare. Redan nu har Käppalaförbundets reningsverk problem med slamflykt då vintertid stora mängder kallt vatten tillförs deras reningsanläggning. Bolaget bör därför redovisa hur och var vattenmängder kan tas om hand. Bolagets kapacitet att ta emot vatten från hårdgjorda ytor tangerar redan idag maximum.

Ragn-Sells bör säkerställa att vattenvolymer vid både normal och kraftig nederbörd kan tas emot med ytterligare dammar och/eller ytterligare reningsanläggningar. Alternativt bör bolaget redovisa vilka åtgärder i form av nederbördsskydd som kan vidtas permanent för motsvarande ökning av ytor. Eventuellt kan det även finnas tillfälliga åtgärder som bolaget kan vidta vid prognoser om kraftig nederbörd. Mot den bakgrunden föreslår länsstyrelsen följande villkor.

- Lagringsutrymme ska finnas för förorenat vatten för normalt eller kraftig regn.

Statusrapport

Länsstyrelsen har inte fått in en statusrapport för verksamheten på område 3 eller för övriga områden på Högbytorp.

I ansökan till ändringstillstånd på område 3 har Ragn-Sells inte redovisat vilka prövningspunkter som är aktuella. En statusrapport ska lämnas in vid tillståndsprövning om verksamheten är en industriutsläppsverksamhet. För den nu aktuella ändringsansökan bedömer länsstyrelsen att behandling av slagg och aska är en sådan verksamhet. Inom området ligger även en deponi för icke farligt avfall som också är en industriutsläppsverksamhet, men som inte ingår i de aktuella ändringsansökningarna.

Ragn-Sells kommer att hantera stora mängder icke farligt avfall som innehåller föroreningar av varierande slag. Statusrapporten ska spegla föroreningsförhållandena på området där verksamheten bedrivs eller kan komma att bedrivs. Bolaget har anlagt ytor med avfall i anläggningsändamål på område 3. Bolaget bör redovisa var avfall har använts och i vilka mängder samt i förekommande fall föroreningsinnehåll.

Käppalaförbundet

Käppalaförbundet har anfört i huvudsak följande.

Ragn-Sells ändringsansökan innebär inte någon förändrad hantering av förorenat vatten från hårdgjorda ytor som tillförs spillvattennätet. Bolaget avser dock att fortsättningsvis omhänderta och hantera avfall på öppna hårdgjorda ytor som inte är väderskyddade och som vid nederbörd leder till att förorenat dagvatten leds till Käppalaförbundets reningsverk via spillvattennätet. Det medför en ökad belastning på såväl spillvattennätet som för förbundets reningsverk. Att förorenat dagvatten dessutom sammanblandas med bl.a. processvatten från flytande avfallshantering och lakvatten från slamlager torde dessutom försvåra den lokala reningen.

Med hänsyn härtill och till den skärpning av reglerna för vattenhantering som har skett genom implementeringen av EU:s ramvattendirektiv anser Käppalaförbundet att det inom ramen för Ragn-Sells ansökningar om ändringstillstånd är miljömässigt motiverat att föreskriva ytterligare villkor för vattenhanteringen i verksamheten. Det

finns starka skäl för att analysera och begränsa tillförseln till Käppalaförbundets reningsverk av fler ämnen än vad som omfattas av Ragn-Sells nu gällande villkor.

Föreslagna analyser bör utföras på delflöden och inte på totala flöden. I det totala flödet innefattas dagvattenrelaterade flöden som inte är lämpliga att anslutas till varken spillvattenledningsnätet eller Käppalaförbundets reningsverk, eftersom dessa flöden innefattar vatten från olika hårdgjorda ytor med olika avfallsslag, lakvatten från slampatta, processvatten från flytande avfall etc. Vidare bör förutsättningarna för Ragn-Sells att upphöra med att avleda spillvatten från verksamheten till Käppalaförbundets reningsverk utredas.

Mot den bakgrunden föreselår Käppalaförbundet att följande prøvotidsvillkor ska föreskrivas.

- Alt. 1) Bolaget ska utreda förutsättningarna för att upphöra med att avleda allt dag- och processvatten till Käppalaförbundets reningsverk.
- Alt. 2) Frågan om ytterligare villkor för hantering av vatten skjuts upp under en prøvotid. Bolaget ska under prøvotiden analysera och utreda vilka ämnen och halter som innehålls i respektive delström. Det gäller särskilt följande ämnen i respektive vattenström som avleds till Käppalaförbundets reningsverk; Tri(2-butoxyetyl), DEHP, Diisobutylftalat, Diisofthalat (DINP), Dibutylftalat, PFOS, Antracen, Benzo(a)pyren, 4-nonylfenol, BDE-47, BDE-99, Alifater C-16-C35 samt PCB7.

Bolaget ska även utreda förutsättningarna för att upphöra med att avleda processvatten från flytande avfall (sluten reningsbehandling) och förorenat dagvatten (lokalt omhändertagande av dagvatten) till Käppalaförbundets reningsverk.

Resultatet av utredningarna samt förslag till eventuella skyddsåtgärder och villkor ska redovisas till mark- och miljödomstolen senast sex månader från det att ändringstillstånden har vunnit laga kraft.

RAGN-SELLS BEMÖTANDE*Länsstyrelsens synpunkter*

Med hänsyn till vad länsstyrelsen har anfört om område 3 är Ragn-Sells berett att komplettera sitt villkorsförslag i den delen på följande sätt.

Bolaget ska säkerställa att det vid såväl normalt som kraftigt regn finns tillräcklig kapacitet att omhänderta det uppsamlade vattnet.

Med uttrycket kraftigt regn avses s.k. 100-årsregn.

Ragn-Sells motsätter sig länsstyrelsens krav på villkor avseende ytor där avfall hanteras. Skälen för det är bl.a. att det är en tillsynsfråga och inte en tillståndsfråga. Dessutom finns det en naturlig geologisk barriär och vatten från inert avfall bör inte samlas in, eftersom det i så fall späder det vatten som ska renas. Dessutom har bolaget åtagit sig att regelbundet besiktiga hårdgjorda ytor okulärt och att vid behov underhålla dessa ytor samt att dokumentera resultaten.

Länsstyrelsens förslag till villkor om hur flytande och slamformigt avfall ska hanteras accepteras.

Ragn-Sells motsätter sig länsstyrelsens förslag till villkor om att förorenat vatten ska samlas upp separat och behandlas utifrån dess egenskaper. Som tidigare kommer vattnet från ytorna att hanteras inom område 1. Det är inte heller så stora skillnader i det vattnet som kommer från de nu aktuella behandlingsytorna att det är motiverat att separera vattnet och att behandla det separat. Det är också frågan om för små vattenvolymer på aktuella ytor för att dimensionera olika reningstekniker. Det skulle inte heller vara tekniskt genomförbart, miljömässigt motiverat eller ekonomisk rimligt att hantera vattnet på ett sådant sätt. Som redan nämnts är det också viktigt att inte föra rent vatten till behandlingsanläggningarna inom område 1.

Beträffande övriga förslag till villkor som länsstyrelsen fört fram har Ragn-Sells inga invändningar. Dock anser bolaget att dessa villkor redan täcks av bolagets förslag till villkor med den justering som gjorts beträffande kapaciteten att omhänderta uppsamlat vatten.

Slutligen, vad gäller frågan om statusrapporten, är det underlag som Ragn-Sells lämnat in tillräckligt. Bolaget kommer även fortsättningsvis att genomföra provtagning av både grundvatten och förorenat vatten från ytor. Av den statusrapport som bolaget lämnat in framgår att området där den flyttade verksamheten ska bedrivas inte tidigare är förorenat. Vid en framtida avveckling måste området således återställas till den nivån. Vidare framgår att risken för att området ska förorenas är liten och att det därför kan ifrågasättas om det över huvud taget hade behövts upprätta någon statusrapport. Ragn-Sells har inte använt något avfall när ytorna inom område 3 anlagts.

Käppalaförbundets synpunkter

Ragn-Sells har tillstånd att behandla vatten inom område 1. I det tillståndet finns villkor om hur det renade vattnet slutligen ska omhändertas. Det innefattar villkor om bevattning, villkor om avledning av vatten till Käppalaförbundets reningsverk och till Sätrabäcken. Dessa frågor berörs därför inte av den nu aktuella prövningen. Dessutom kommer inte den nu sökta ändringen av de tidigare tillstånden i allt väsentligt inte innebära någon ändring av flöden och föroreningshalter för utsläpp till vatten från anläggningen i sin helhet jämfört med vad som varit fallet tidigare. Bolaget motsätter sig därför Käppalaförbundets förslag till provotidsvillkor.

DOMSKÄL

Inledning

Mark- och miljödomstolen anser att Ragn-Sells ansökan om ändringstillstånd för område 1 respektive område 3 ska bifallas. För ändringstillstånden ska de villkor

som anges i domslutet gälla. Skälen för dessa bedömningar kommer att redovisas i det följande under särskilda rubriker.

Utgångspunkter för bedömningen och miljökonsekvensbeskrivningen

Ragn-Sells har ansökt om ändringstillstånd för att kunna flytta en del av verksamheten från område 1 till område 3. Länsstyrelsen har under det samråd som skett innan ansökningarna lämnades in till mark- och miljödomstolen förklarat att myndigheten accepterar att frågan hanteras som en ansökan om ändringstillstånd och att inte nya tillstånd för verksamheterna i dess helhet inom område 1 och 3 behöver sökas.

Mark- och miljödomstolen kan konstatera att de verksamheter som de nu sökta ändringarna avser i allt väsentligt redan har varit föremål för tillståndsprövning. Det förhållandet att verksamheten begränsas i ett område och i motsvarande mån flyttas över till ett annat område berör inte verksamheterna i övrigt på ett sådant sätt eller ger inte i någon del upphov till sådan miljöpåverkan att det är motiverat att kräva helt nya tillstånd. Domstolen anser därför att de nu sökta ändringarna kan hanteras inom ramen för ändringstillstånd.

Mot den bakgrunden anser domstolen vidare att miljökonsekvensbeskrivningen har begränsats på ett godtagbart sätt och att den kan godkännas.

De allmänna hänsynsreglerna och miljö kvalitetsnormer

Som redan nämnts har de nu aktuella verksamheterna i samband med tidigare tillståndsprövningar i allt väsentligt prövats från miljösynpunkt. Vad som kommit fram inom ramen för de nu aktuella målen ger inte anledning att befara att möjligheterna att innehålla gällande miljö kvalitetsnormer kommer att påverkas.

Mark- och miljödomstolen anser vidare att Ragn-Sells har visat att miljöbalkens allmänna hänsynsregler är uppfyllda. Med hänsyn härtill och med de villkor som

framgår av domslutet anser domstolen att ändringstillstånd kan meddelas i enlighet med vad bolaget har begärt. Tillstånden bör formuleras på sätt som framgår av domslutet.

Villkor och frågan om statusrapport

Villkor

Enligt mark- och miljödomstolens mening bör ändringstillståndet för område 1 och 3 förenas med ett allmänt villkor om att verksamheten inklusive åtgärder för att begränsa störningarna för omgivningen ska bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad Ragn-Sells har uppgett och åtagit sig i målet, om inte annat framgår av denna dom.

Mark- och miljödomstolen anser vidare att det av Ragn-Sells föreslagna och justerade villkoret om uppsamling av förorenat vatten på område 3 kan godtas. Det är vidare domstolens uppfattning att det villkoret innebär att det inte är nödvändigt med särskilda villkor om bräddning och lagringsutrymme för förorenat vatten på sätt länsstyrelsen begärt. I den bedömningen ligger även att domstolen anser att det inte finns skäl att i villkor ställa ytterligare krav på ytor där inert avfall ska hanteras. Det gäller inte minst med hänsyn till att Ragn-Sells har uppgett att det finns en naturlig barriär för de ytor där inert avfall ska lagras. I den delen delar domstolen således bolagets uppfattning att det är frågor som bör hanteras genom tillsyn och inte regleras särskilt i samband med en tillståndsprövning, dock bör tillsynsmyndigheten genom delegation få möjlighet att besluta om ytterligare villkor avseende ytor där avfall lagras med stöd av detta ändringstillstånd.

Ragn-Sells har accepterat länsstyrelsens förslag till villkor om hanteringen av flytande och slamformigt avfall. Enligt domstolens mening bör ett sådant villkor meddelas och det bör utformas på sätt som framgår av domslutet, dvs. frågor om delegation bör samlas under en särskild rubrik och det bör stå klart att villkoret inte omfattar avvattnat avloppsslam från kommunala reningsverk.

Bolaget har förklarat att de nu sökta ändringarna totalt sett inte kommer att innebära några egentliga förändringar av flöden och föroreningshalter för utsläpp till vatten från anläggningen vid Högbytorp i jämförelse med vad som gällt inom ramen för de gällande tillstånden. I dessa tillstånd finns villkor om hanteringen av vatten.

Det har inte inom ramen för de nu aktuella målen kommit fram att det finns skäl att skärpa eller ens överväga att skärpa dessa villkor. Det finns därför inte anledning att ytterligare i villkor reglera hur förorenat vatten ska hanteras eller ställa krav på provotidsredovisning på sätt länsstyrelsen respektive Käppalaförbundet begärt.

För det fall det vid tillsyn eller genom Käppalaförbundets egna kontroller skulle visa sig att det vatten som tillförs Käppalaförbundets reningsverk från Ragn-Sells anläggning vid Högbytorp inte uppfyller vid var tid gällande villkor eller krav som redan följer av gällande domar och beslut samt lagstiftningen på området är det tillsynsmyndighetens sak att agera, antingen genom att på egen hand eller efter ett klagomål initiera ett tillsynsärende eller genom att begära att nu gällande tillstånd ska omprövas.

Statusrapport

Alla som bedriver eller avser att bedriva en industriutsläppsverksamhet ska enligt 1 kap. 23 § industriutsläppsförordningen upprätta en statusrapport. Inom Högbytorp område 1 och 3 bedrivs sådan verksamhet. En statusrapport är en dokumentation av föroreningssituationen i mark och grundvatten vid tidpunkten för upprättandet av rapporten. En verksamhetsutövare ska, när verksamheten slutligen upphört, som huvudregel återställa det område där verksamheten har bedrivits till det skick det hade enligt statusrapporten. Detta gäller om verksamheten har orsakat betydande förorening i mark eller grundvatten och om återställandeåtgärderna är tekniskt genomförbara. Statusrapporten ska tjäna som underlag för att avgöra om en betydande förorening har uppstått i mark och grundvatten av verksamheten.

En statusrapport ska antingen ges in till tillståndsmyndigheten vid en tillståndsansökan eller till tillsynsmyndigheten. Kravet på statusrapport gäller även vid ändringsansökan (Förordningsmotiv FM 2013:1) Naturvårdsverket har även publicerat en vägledning om statusrapporter (Rapport 6688, juli 2015).

Statusrapporten ska redovisa de föroreningar som förekommer i mark och grundvatten inom det område där verksamheten bedrivs eller är tänkt att bedrivs, hur området används när statusrapporten upprättas, tillgänglig information om tidigare användning av området, och mark- och grundvattenmätningar som avspeglar förhållandena i området, se 1 kap. 24 § industriutsläppsförordningen.

Bolaget har i ansökan redovisat en statusrapport som omfattar del av Område 3. En bedömning av vilket område som ska ingå i statusrapporten ska göras i varje enskilt fall. Domstolen anser att bolaget bör komplettera redovisad statusrapport med de uppgifter som anges ovan för Område 1 och 3 i sin helhet, dvs. även för de deponier där sluttäckningen inte har inspekterats och godkänts av tillsynsmyndigheten enligt 32 § förordningen (2001:512) om deponering av avfall. Samråd bör ske med tillsynsmyndigheten om statusrapportens närmare innehåll och omfattning. Statusrapporten ska redovisas till tillsynsmyndigheten senast 12 månader från det att denna dom vunnit laga kraft.

Verkställighetsförordnande och igångsättningstid

Med hänsyn till att det är fråga om ändringstillstånd som i praktiken endast innebär att en pågående verksamhet flyttas från ett område till ett annat inom samma anläggning anser mark- och miljödomstolen att Ragn-Sells begäran om att ändringstillståndet avseende område 3 ska få tas i anspråk även om domen inte har vunnit laga kraft ska bifallas. Det bör även i den delen framgå att Ragn-Sells åtagit sig att underrätta tillsynsmyndigheten när tillståndet för område 3 tas i anspråk.

Domstolen anser vidare att bolagets begäran om igångsättningstid avseende område 3 ska bifallas. Mot bakgrund av att ändringstillståndet beträffande område 1 endast

innebär en begränsning av det nu gällande tillståndet behöver inte någon igångsättnings tid bestämmas i den delen.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (DV 425)

Överklagande senast den 29 juni 2016.

Johan Rosén

Gisela Köthnig

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Johan Rosén, ordförande, och tekniska rådet Gisela Köthnig samt de särskilda ledamöterna Ann-Sofie Ahlfors och Maria Jameson.

SVERIGES DOMSTOLAR

ANVISNING FÖR HUR MAN ÖVERKLAGAR - DOM I MÅL DÄR MARK- OCH MILJÖDOMSTOLEN ÄR FÖRSTA INSTANS

Den som vill överklaga mark- och miljödomstolens dom ska göra detta skriftligen. **Skrivelsen ska skickas eller lämnas till mark- och miljödomstolen.** Överklagandet prövas av Mark- och miljööverdomstolen vid Svea hovrätt.

Överklagandet ska ha kommit in till mark- och miljödomstolen **inom tre veckor** från domens datum. Sista dagen för överklagande finns angiven på sista sidan i domen.

Har ena parten överklagat domen i rätt tid, får också motparten överklaga domen (s.k. **anslutningsöverklagande**) även om den vanliga tiden för överklagande har gått ut. Överklagandet ska också i detta fall skickas eller lämnas till mark- och miljödomstolen och det måste ha kommit in till mark- och miljödomstolen **inom en vecka** från den i domen angivna sista dagen för överklagande. Om det första överklagandet återkallas eller förfaller kan inte heller anslutningsöverklagandet prövas.

För att ett överklagande ska kunna tas upp krävs att Mark- och miljööverdomstolen lämnar **prövningstillstånd**. Det görs om:

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står mark- och miljödomstolens avgörande fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Mark- och miljööverdomstolen varför klaganden anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla uppgifter om:

1. den dom som överklagas med angivande av mark- och miljödomstolens namn samt datum för domen och målnummer,
2. den ändring av mark- och miljödomstolens dom som klaganden vill få till stånd,
3. grunderna (skälen) för överklagandet och i vilket avseende mark- och miljödomstolens domskäl enligt klagandens mening är oriktiga,
4. de omständigheter som åberopas till stöd för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
5. de bevis som åberopas och vad som ska styrkas med varje bevis.

Har en omständighet eller ett bevis som åberopas i Mark- och miljööverdomstolen inte lagts fram tidigare, ska klaganden förklara anledningen till omständigheten eller beviset inte åberopats i mark- och miljödomstolen. **Skriftliga bevis** som inte lagts fram tidigare ska ges in samtidigt med överklagandet. Vill klaganden att det ska hållas ett förnyat förhör eller en förnyad syn på stället, ska han eller hon ange det och skälen till detta. Klaganden ska också ange om han eller hon vill att motparten ska infinna sig personligen vid huvudförhandling i Mark- och miljööverdomstolen.

Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller hans/hennes ombud.

Om ni tidigare informerats om att **förenklad delgivning** kan komma att användas med er i målet/ärendet, kan sådant delgivningssätt också komma att användas med er i högre instanser om någon överklagar avgörandet dit.

Ytterligare upplysningar lämnas av mark- och miljödomstolen. Adress och telefonnummer finns på första sidan av domen.